

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО; ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

DOI: 10.34015/2523-4552.2025.1.04

УДК 346.2:614

*Астаф'єв Д. С.,
кандидат економічних наук,
докторант Державної установи
«Інститут економіко-правових
досліджень імені В. К. Мамутова
Національної академії наук України»
e-mail: denys9418@gmail.com
ORCID : 0009-0009-6180-3791*

ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИЙ СТАТУС СУБ'ЄКТІВ МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

У статті досліджується господарсько-правовий статус суб'єктів медичного туризму в Україні. Автором розглянуто перспективи розвитку галузі медичного туризму. Розкрито сутність господарсько-правового статусу як складної правової категорії, що передбачає легітимацію суб'єкта господарювання, визначеність організаційно-правової форми, наявність господарської компетенції та майна на певному правовому режимі. У дослідженні систематизовано основних суб'єктів медичного туризму: туристичних операторів, туристичних агентів, компанії-провайдери, операторів виїзного медичного туризму, заклади охорони здоров'я, санаторно-курортні заклади, страхові компанії. Визначено правові прогалини законодавства у сфері регулювання медичного туризму, зокрема відсутність вимог щодо залучення медичних фахівців при формуванні туристичного продукту та недостатність фінансового забезпечення відповідальності туроператорів з урахуванням підвищених ризиків цього виду діяльності. Особливу увагу приділено санаторно-курортним закладам, їх різноманітним організаційно-правовим формам та відсутності єдиної номенклатури, що ускладнює регулювання галузі. У статті проаналізовано вплив Закону України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» на суб'єктів медичного туризму. Запропоновано шляхи вдосконалення господарсько-правового статусу суб'єктів медичного туризму, серед яких законодавче закріплення вимоги щодо обов'язкового залучення медичних фахівців при формуванні туристичного продукту та створення концернів та інших об'єднань підприємств у санаторно-курортній сфері для підвищення ефективності їх діяльності.

Ключові слова: *медичний туризм, господарсько-правовий статус, туроператор, санаторно-курортний заклад, медичні послуги, організаційно-правова форма, туристичний продукт, фінансове забезпечення, об'єднання підприємств.*

Постановка проблеми. Сфера медичного туризму є однією з перспективних форм залучення інвестицій у національну економіку та однією з найбільших світових індустрій в умовах глобальної економіки. За даними Всесвітньої Асоціації Медичного туризму (Global Healthcare Travel Council) галузь медичного туризму забезпечує робочі місця для 100 мільйонів осіб та створює 12 відсотків світового внутрішнього валового продукту [1].

До повномасштабного вторгнення галузь медичного туризму в Україні стрімко розвивалася. Зокрема, близько 50 000 іноземних громадян щороку відвідували Україну для лікування, від 50 до 70 українських медичних центрів було орієнтовано на надання медичних послуг іноземцям [2]. Наслідком російської військової агресії постало загальне падіння економіки, у тому числі і у сфері медичного туризму. Проте навіть в умовах воєнного стану низка громадян України, які перебувають під тимчасовим прихистком у державах-членах ЄС, періодично повертаються в Україну для отримання медичних послуг.

Після завершення активної фази бойових дій сфера медичного туризму може постати однією з перспективних галузей для інвестування та розвитку в умовах повоєнної відбудови. Україна має унікальний досвід у сфері реабілітації після тяжких травм, хірургії, психологічного відновлення. Зберігатимуть популярність такі види медичних послуг, як стоматологія, репродуктивні послуги, клітинна інженерія, кардіологія, офтальмологія через оптимальне співвідношення ціни та якості таких медичних послуг.

Відповідно до Стратегії розвитку системи охорони здоров'я на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках одним із завдань зі створення умов для залучення інвестицій, збільшення економічної привабливості та покращення показників економічної ефективності галузі є сприяння врегулюванню та розвитку сфери медичного туризму в Україні [3]. Досягнення поставленої мети неможливе без належного господарсько-правового забезпечення суб'єктів медичного туризму. Адже саме вони формують та надають туристичні медичні послуги.

Незважаючи на наявність законів України «Про туризм», «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про курорти», господарсько-правовий статус суб'єктів медичного туризму не виписаний у законодавстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На доктринальному рівні питання правового статусу суб'єктів медичного туризму досліджувалися А. Г. Бобковою [4], В. В. Манзюк, В. І. Яремою [5], Є. С. Гнедиком [6], В. М. Пашковим [7], А. О. Подзіровим [8], М. В. Семеновою [9], В. І. Теремецьким [10]. Проте господарсько-правовий статус таких суб'єктів досліджений фрагментарно. Окрім цього, прийняття Закону України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» актуалізувало доцільність аналізу господарсько-правового статусу суб'єктів медичного туризму.

Постановка завдання. Метою статті є конкретизація господарсько-

правового статусу суб'єктів медичного туризму в Україні. Завдання дослідження полягають у: визначенні змістовного наповнення господарсько-правового статусу суб'єктів медичного туризму; класифікації суб'єктів медичного туризму; розробці пропозицій з удосконалення господарсько-правового статусу суб'єктів медичного туризму.

Виклад основного матеріалу.

Господарсько-правовий статус є складною правовою категорією, яка включає організаційно-правові елементи щодо створення та функціонування суб'єкта господарювання для безпосереднього здійснення господарської діяльності, організації такої діяльності. На відміну від універсальної категорії правового статусу, господарсько-правовий статус характеризується наявністю господарської компетенції, легітимацією у якості суб'єкта господарювання, спеціальною метою створення, певною організаційно-правовою формою, майновою відокремленістю. Тобто господарсько-правовий статус суб'єктів медичного туризму в Україні передбачає легітимацію у статусі суб'єкта господарювання, визначеність організаційно-правової форми, наявність господарської компетенції та майна на певному правовому режимі. О. М. Вінник з цього приводу визначає такі основні ознаки суб'єктів господарських правовідносин: безпосереднє здійснення господарської діяльності або управління нею; набуття статусу суб'єкта господарських відносин у встановленому законом порядку; наявність майна, необхідного для здійснення господарської діяльності чи управління нею; наявність господарської правосуб'єктності [11].

Оскільки у наведених вище нормативно-правових актах не надано визначення суб'єктів медичного туризму, то конкретизація перерахованих елементів їх господарсько-правового статусу потребує системного аналізу законодавства.

Незважаючи на те, що у ст. 4 Закону України «Про туризм» не визначено такий вид туризму, як медичний, основою для систематизації суб'єктного складу таких відносин все ж таки є ст. 5 зазначеного Закону, оскільки за своєю сутністю медичний туризм можна прирівняти до лікувально-оздоровчого. У Законі перераховано наступних суб'єктів: туристичні оператори, туристичні агенти, інші суб'єкти господарювання, що надають послуги з тимчасового розміщення (проживання), харчування, екскурсійних, розважальних та інших туристичних послуг; гідри-перекладачі, екскурсоводи, спортивні інструктори, провідники та інші фахівці туристичного супроводу; фізичні особи, які не є суб'єктами підприємницької діяльності та надають послуги з проживання, харчування тощо [12].

Не всі з перерахованих суб'єктів мають статус суб'єкта господарювання, а отже, не можна говорити про наявність у всіх суб'єктів туристичної діяльності господарсько-правового статусу та господарської компетенції. Зокрема, це остання категорія осіб. Щодо туристичних операторів, то вони є комерційними суб'єктами господарювання зі статусом юридичної особи. Саме вони відповідальні за створення медичного туристичного продукту, реалізацію та надання туристичних послуг.

Аналіз положень Закону України «Про туризм», Ліцензійних умов провадження туроператорської

діяльності [13] дозволяє охарактеризувати їх господарсько-правовий статус таким чином: господарські організації, створені у комерційній організаційно-правовій формі, з закріпленим за ними на праві власності майном. Такі суб'єкти можуть мати будь-яку форму власності. Окрім стандартної процедури державної реєстрації відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», туристичні оператори повинні отримати ліцензію, мати підтвердження фінансового забезпечення своєї відповідальності (гарантію банку або іншої кредитної установи) перед туристом, додержуватися кадрових, організаційних та технологічних вимог щодо здійснення туроператорської діяльності.

Згідно з Ліцензійним реєстром суб'єктів туроператорської діяльності Державного агентства розвитку туризму України більшість туристичних операторів обирають організаційно-правову форму товариства з обмеженою відповідальністю, але зустрічаються такі форми, як приватні підприємства, акціонерні товариства, дочірні підприємства [14]. Оскільки Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» передбачає скасування Господарського кодексу України та припинення такої організаційно-правової форми, як підприємство, окрім державних некомерційних підприємств, певна кількість туроператорів повинна привести свою організаційно-правову форму

відповідно до вимог зазначеного Закону та Цивільного кодексу України.

Оскільки туроператор є центральною фігурою у формуванні медичного туристичного продукту, слід констатувати наявність прогалин у Законі України «Про туризм», Ліцензійних умовах провадження туроператорської діяльності в частині відсутності вимог про залучення фахівця з медичною освітою ще на етапі формування туру. Адже особливістю медичного туризму є те, що турист бажає отримати медичну послугу в комплексі з іншими послугами з розміщення, перевезення, харчування. Надавачами медичних послуг відповідно до ст. 2 Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» можуть бути виключно заклади охорони здоров'я всіх форм власності та фізичні особи - підприємці, які одержали ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики та уклали договір про медичне обслуговування населення з Національною службою здоров'я України [15]. Туроператор не є суб'єктом господарської діяльності з медичної практики. Отже, на етапі формування туру з медичного туризму він не має відповідної компетенції щодо діагностики стану здоров'я туриста, визначення необхідних йому медичних послуг. Є сумнівним, наскільки туристичний оператор здатний укласти організаційно-господарські договори з відповідними закладами охорони здоров'я, санаторно-курортними установами, перевірити їх дозвільні документи та забезпечити надання належної медичної туристичної послуги без залучення медичних

фахівців на етапі формування туру. У Ліцензійних умовах провадження туроператорської діяльності містяться вимоги щодо наявності фахової освіти у галузі туризму та відповідний стаж роботи у цій сфері.

Про правову прогалину у цій частині зазначають і науковці. Зокрема, Є. С. Гнедик, А. О. Подзіров пропонують різні шляхи вирішення такої проблеми. Є. С. Гнедик пропонує або одночасно ліцензувати туроператора як суб'єкта туроператорської та медичної діяльності, або обов'язково залучати на етапі формування туристичного продукту закладу охорони здоров'я або фахівця, який має ліцензію з медичної практики [6]. Оскільки для України є важливою максимальна дерегуляція господарської діяльності, більш доцільним є другий підхід з внесенням відповідних змін до Ліцензійних умов провадження туроператорської діяльності.

Не є належним підхід щодо однакового розміру фінансового забезпечення туроператора для покриття відповідальності за збитки, що можуть бути заподіяні туристу в разі виникнення обставин його неплатоспроможності чи внаслідок порушення процесу про визнання його банкрутом для всіх видів туризму. Відповідно до ст. 15 Закону України «Про туризм» мінімальний розмір фінансового забезпечення туроператора має становити суму, еквівалентну не менше ніж 20000 євро. Розмір фінансового забезпечення туроператора, який надає послуги виключно з внутрішнього та в'їзного туризму, має становити суму, еквівалентну не менше ніж 10000 євро [12]. Тобто у Законі передбачено різні розміри фінансового забезпечення за

організаційними формами туризму, а не виходячи з завдань та змісту туристичних послуг. Такий підхід не є конструктивним, адже медичний туризм має більше ризиків, а тому потребує більшого розміру фінансового забезпечення.

Серед суб'єктів медичного туризму слід виокремити компанії-провайдерів, операторів виїзного медичного туризму. Їх статус не визначений у законодавстві, що призводить до порушення прав туристів, які не захищені від шахрайських схем, надання послуг за завищеними цінами. Є непоодинокими випадки, коли такі компанії залучають фахівців з інших держав, які проводять медичне онлайн-обстеження осіб та надають консультацію. Господарсько-правовий статус таких операторів виїзного медичного туризму потребує конкретизації у Законі України «Про туризм».

Господарсько-правовий статус туристичного агента передбачає легалізацію шляхом державної реєстрації. Туристичний агент може здійснювати діяльність як у формі господарської організації, так і фізичної особи-підприємця. Майно за таким суб'єктом закріплюється на праві власності. Серед дозвільних процедур, він повинен мати фінансового забезпечення для покриття відповідальності за збитки у сумі, еквівалентній не менше ніж 2000 євро.

До інших суб'єктів туристичної діяльності можна віднести суб'єктів господарювання, що надають послуги з тимчасового розміщення (проживання), харчування, екскурсійних, розважальних та інших туристичних послуг; гідів-перекладачів, екскурсоводів, спортивних інструкторів,

провідників та інших фахівців туристичного супроводу. Більшість з них обирають форму фізичної особи-підприємця. Заклади з розміщення, харчування можуть обирати організаційно-правові форми господарських товариств. Готелям, іншим засобам тимчасового розміщення, закладам харчування, курортним закладам присвоюються категорії якості та рівня обслуговування.

Обов'язковими суб'єктами медичного туризму є страхові компанії, заклади охорони здоров'я, санаторно-курортні заклади. Господарсько-правовий статус страхових компаній визначається Законом України «Про страхування». Страхова компанія має спеціальну господарську компетенцію, обмеження щодо вибору організаційно-правової форми, вимоги мінімального розміру статутного фонду.

Основними суб'єктами у сфері санаторно-курортної діяльності є санаторно-курортні заклади. Відповідно до Загального положення про санаторно-курортний заклад, останнім є заклад охорони здоров'я, що забезпечує надання громадянам послуг лікувального, профілактичного та реабілітаційного характеру з використанням природних лікувальних ресурсів курортів (лікувальних грязей та озокериту, мінеральних та термальних вод, ропи лиманів та озер, природних комплексів із сприятливими для лікування умовами тощо) та із застосуванням фізіотерапевтичних методів, дієтотерапії, лікувальної фізкультури та інших методів санаторно-курортного лікування [16].

Зауважимо, що в нормативно-правових актах, які регулюють санаторно-курортну діяльність відсутні

визначення понять «курортні заклади» та «санаторії». В науковій літературі під санаторіями, як правило розуміються «основні лікувально-профілактичні заклади на курорті, які надають стаціонарну та амбулаторну допомогу відпочиваючим і хворим» [17, с. 42].

Відповідно до Переліків закладів охорони здоров'я, лікарських, провізорських посад та посад молодших спеціалістів з фармацевтичною освітою у закладах охорони здоров'я, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я від 28 вересня 2002 року до санаторно-курортних закладів віднесено бальнеологічні лікарні (у т.ч. дитячі), грязелікарні (у т.ч. дитячі), курортні поліклініки, міжнародні дитячі медичні центри, санаторії (у т.ч. дитячі, однопрофільні, багато профільні, спеціалізовані), санаторії для дітей з батьками, санаторії-профілакторії (п. 1.4) [18]. Водночас в інших нормативно-правових актах щодо санаторно-курортної діяльності приведено більш широкий перелік закладів, які надають такі послуги.

Законом України «Про оздоровлення та відпочинок дітей» до дитячих закладів оздоровлення віднесено дитячі заклади санаторного типу, дитячі центри, позаміські заклади (ст. 14) [19].

Аналіз практичної діяльності у цій сфері вказує, що на території України функціонують: санаторії; пансіонати з лікуванням курортні поліклініки пансіонати відпочинку бази відпочинку бази відпочинку з лікуванням туристичні бази; туристичні готелі; будинки відпочинку; молодіжні табори відпочинку (наприклад, студентські); дитячі табори відпочинку; дитячі оздоровчі

центри; дитячі табори санаторного типу; загальнокурортні реабілітаційні центри; курортні водогрязелікарні (водолікарні); курортні фізіобальнеолікарні; загальнокурортні комплекси відпочинку і розваг (курзали); санаторії-профілакторії; центри здоров'я; кемпінги тощо.

Метою діяльності пансіонатів, туристичних баз є не лікування, а відпочинок. Такі установи не мають права здійснювати лікувальну допомогу. Водночас вони також користуються певними оздоровчими ресурсами. З метою узагальнення всіх вказаних суб'єктів пропонуємо використовувати у законодавстві два терміни: лікувально-санаторні та курортні установи. До курортних установ слід віднести всіх перелічених вище суб'єктів, а до лікувально-санаторних – тільки вказаних у переліку Міністерства охорони здоров'я.

Слід зауважити, що відсутність єдиної номенклатури санаторно-курортних установ ускладнює встановлення уніфікованих стандартів їхньої діяльності. Законодавство України передбачає існування різних видів санаторно-курортних закладів. Так, залежно від періоду функціонування, розрізняють цілорічні та сезонні заклади. За спеціалізацією вони можуть бути однопрофільними (спрямованими на лікування одного захворювання) або багатопрофільними (орієнтованими на лікування двох і більше захворювань). Враховуючи віковий склад осіб, що проходять санаторно-курортне лікування, виокремлюють заклади для обслуговування дорослих, дітей, а також батьків з дітьми. Відповідно до статті 13 Закону України «Про оздоровлення та відпочинок дітей», діти віком від 7 до 18 років можуть перебувати

в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку самостійно, тоді як діти віком від 4 до 6 років – виключно разом із батьками. За характером природних лікувальних ресурсів санаторно-курортні заклади поділяють на ті, що розташовані на курортах державного значення, та місцевого значення (ст. 4 Закону України «Про курорти»).

Наведені ознаки дозволяють класифікувати санаторно-курортні установи з медичної точки зору. Водночас зміст господарсько-правового статусу таких суб'єктів не завжди співвідноситься із медичними характеристиками їхньої діяльності. З правової точки зору постає необхідність чіткого визначення: чи належать відповідні установи до суб'єктів господарювання. Якщо так, то потрібно встановити, які види суб'єктів господарювання функціонують у цій сфері, а також з'ясувати їхню форму власності та організаційно-правову форму.

Відповідно до Загального положення про санаторно-курортний заклад такі суб'єкти є суб'єктами господарювання зі статусом юридичної особи. Як справедливо зазначає В. Пашков, перелік закладів охорони здоров'я, який фактично обмежується лише переліком юридичних осіб, не є повним переліком суб'єктів господарювання, що здійснюють господарську діяльність у цій галузі [20]. Водночас органами виконавчої влади та місцевого самоврядування можуть створюватися юридичні особи публічного права у вигляді негосподарюючих суб'єктів, що повністю або частково фінансуються з бюджету, діяльність яких має ознаки господарської діяльності, але фактично є господарським забезпеченням, а зі

змісту ч. 3 ст. 3 Господарського кодексу України впливає, що таке забезпечення діяльності негосподарюючих суб'єктів не є господарською діяльністю.

Аналіз законодавства та практичної діяльності у вказаній сфері дозволяє зробити висновок, що санаторно-курортні заклади можуть бути державної, комунальної та приватної форми власності. Певні вимоги щодо організаційно-правової форми таких закладів відсутні.

Найбільший суб'єкт господарювання у цій сфері – «Укрпрофздоровиця», створений у формі приватного акціонерного товариства. Його засновниками є Федерація профспілок України і Фонд соціального страхування України з тимчасової втрати працездатності. Товариство об'єднує більш ніж 80 санаторно-курортних закладів, розташованих в різних кліматичних регіонах України. Санаторії Великої Ялти й Алушти, Євпаторії, Сак, Приазов'я, Одеси, Миколаєва, Закарпаття, Моршина, Миргорода, Слов'янська, Хмільника, Дніпропетровська, Харкова, Києва і області. Вказані заклади є дочірніми підприємствами товариства.

Існують у цій сфері і державні підприємства. Зокрема, Державне підприємство «Укрмедкурорт» створене на державній формі власності та підпорядковане Міністерству охорони здоров'я [21].

Також у державному та комунальному секторі санаторно-курортної діяльності однією з розповсюджених організаційно-правових форм є установа.

Щодо приватного сектора санаторно-курортних закладів, то тут розповсюдженими організаційно-правовими формами є приватні під-

приємства, товариства з обмеженою відповідальністю, приватні акціонерні товариства.

Одним з пріоритетних напрямів покращення ефективності діяльності санаторно-курортних закладів є створення концернів та інших об'єднань підприємств цієї сфери. Саме за допомогою таких об'єднань можливе створення нових та реконструкція діючих санаторіїв, профілакторіїв тощо.

Висновки. Таким чином, проведений аналіз дозволяє підбити такі підсумки. Медичний туризм є перспективною галуззю для розвитку економіки України, особливо в контексті повоєнної відбудови. Господарсько-правовий статус суб'єктів медичного туризму в Україні наразі не має чіткого законодавчого визначення, що створює правові прогалини та ризики для туристів. Основними суб'єктами медичного туризму є: туристичні оператори, туристичні агенти, компанії-провайдери, оператори виїзного медичного туризму, заклади охорони здоров'я, санаторно-курортні заклади, страхові компанії. З метою усунення прогалин в Законі України «Про туризм» та Ліцензійних умовах провадження туроператорської діяльності доцільно закріпити вимогу щодо обов'язкового залучення на етапі формування туристичного продукту медичного характеру закладу охорони здоров'я або фахівця, який має ліцензію з медичної практики. Фінансове забезпечення відповідальності туроператорів у сфері медичного туризму не враховує підвищені ризики цього виду діяльності, що потребує перегляду підходів до його розмірів. Прийняття Закону України «Про особливості

регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» вимагає пристосування частини суб'єктів медичного туризму до нових правових реалій через зміну організаційно-

правових форм. Перспективним напрямком підвищення ефективності діяльності санаторно-курортних закладів є створення концернів та інших об'єднань підприємств у цій сфері.

Список використаних джерел

1. Global Healthcare Travel Council. URL: <https://globalhtc.org/our-mission>
2. Гапонова Е. О. Ринок медичних послуг в Україні: проблеми та протиріччя. *East European Scientific Journal*. Warsaw, Poland. 2016. Vol. 3. № 2 (6). Р. 24–26.
3. Про схвалення Стратегії розвитку системи охорони здоров'я на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.01.2025 № 34-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/34-2025-%D1%80#Text>
4. Бобкова А. Г. Правове забезпечення рекреаційної діяльності: автореф. дис. ... д-ра юр. наук : 12.00.04 ; 12.00.06. Київ, 2001. 34 с.
5. Бобкова А. Г., Ярема В. І., Манзюк В. В. Правовий статус суб'єктів туристичної діяльності : монографія. Ужгород: ПРАТ «Видавництво Закарпаття», 2013. 272 с.
6. Гнедик Є. С. Правове регулювання господарської діяльності у сфері медичного туризму: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. Вінниця, 2020, 238 с.
7. Пашков В. М. Сутність медичних послуг в системі господарського законодавства. *Медичне право*. 2013. № 2 (12). С. 88–101.
8. Подзіров А. О. Організаційно-правове забезпечення розвитку медичного туризму в Україні : монографія / за наук. ред. В. І. Теремецького. Київ : НДІ ППіП НАПрН України, 2024. 242 с.
9. Семенова М. В. Господарсько-правове регулювання туристичної діяльності: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. Харків, 2017. 20 с.
10. Теремецький В. І., Подзіров А. О. Правове становище суб'єктів владних повноважень у сфері медичного туризму. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2022. Вип. 1 (97). С. 169–181. <https://doi.org/10.33766/2524-0323.97.169-181>
11. Вінник О. М. Господарське право : курс лекцій. К. : Атіка, 2004. 624 с.
12. Про туризм : Закон України від 15.09.2005 № 324/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#n12>
13. Ліцензійні умови провадження туроператорської діяльності : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 991. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-2015-%D0%BF#Text>
14. Державне агентство розвитку туризму України. URL: <https://www.tourism.gov.ua/>
15. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення : Закон України від 19.10.2017 № 2168-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19#Text>
16. Про затвердження Загального положення про санаторно-курортний заклад : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2001 № 805. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/805-2001-%D0%BF#Text>
17. Основи курортології : посібник за ред. М. В. Лободи, Е. О. Колесника. Київ: Купріянова О. О., 2003. 512 с.

18. Про затвердження переліків закладів охорони здоров'я, лікарських, провізорських посад та посад молодших спеціалістів з фармацевтичною освітою у закладах охорони здоров'я : Наказ Міністерства охорони здоров'я від 28.10.2002 № 385. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-02#Text>

19. Про оздоровлення та відпочинок дітей : Закон України від 04.08.2008 № 375-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-17#Text>

20. Пашков В. Суб'єкти господарювання та заклади охорони здоров'я: співвідношення правового статусу підчас провадження діяльності. *Аптека.ua*. 2006. № 22. URL: <http://www.apteka.ua/article/34385>

21. Про створення державного підприємства «Укрмедкурорт» : Наказ Міністерства охорони здоров'я від 28.02.2003. URL: <http://mozdocs.kiev.ua/view.php?id=2581/>

Astafiev Denys, PhD in Economics, doctoral student, State organization «V. Mamutov Institute of Economic and Legal Research of the National Academy of Sciences of Ukraine»

ORCID : 0009-0009-6180-3791

Economic and legal status of medical tourism entities in Ukraine

The article explores the economic and legal status of medical tourism entities in Ukraine. The author examines the development prospects of the medical tourism industry. The essence of economic and legal status is revealed as a complex legal category that involves the legitimation of a business entity, the definiteness of organizational and legal form, the presence of economic competence and property under a certain legal regime. The research systematizes the main subjects of medical tourism: tour operators, travel agents, provider companies, outbound medical tourism operators, healthcare institutions, health resort establishments, and insurance companies. Legal gaps in the legislation regulating medical tourism are identified, particularly the absence of requirements for involving medical specialists when forming a tourism product and the insufficiency of financial security for tour operators' liability considering the increased risks of this type of activity. Special attention is paid to health resort establishments, their various organizational and legal forms, and the absence of a unified nomenclature, which complicates industry regulation. The article analyzes the impact of the Law of Ukraine "On Peculiarities of Regulating the Activities of Legal Entities of Certain Organizational and Legal Forms in the Transition Period and Associations of Legal Entities" on medical tourism entities. Ways to improve the economic and legal status of medical tourism entities are proposed, including legislative establishment of requirements for mandatory involvement of medical specialists when forming a tourism product and creating concerns and other associations of enterprises in the health resort sphere to increase the efficiency of their activities.

Keywords: medical tourism, economic and legal status, tour operator, health resort establishment, medical services, organizational and legal form, tourism product, financial security, association of enterprises.